

Beszámoló a berettyóújfalui Bihari Múzeum a Járásszékhely pályázat 2019 keretein belül történt állományvédelmi fejlesztéseiről

A berettyóújfalui Bihari Múzeum - amely szervezeti egységként a Berettyó Kulturális Központ része – területi múzeumként az egykori Bihar vármegye Magyarországhoz tartozó területéről gyűjti, őrzi, feldolgozza és különböző formában publikálja azokat a tárgyi emlékeket, amelyeknek keresztül betekintést nyerhet a nagyközönség a térség múltjába.

A múzeum gyűjtőköre néprajzi, (hely)történeti, irodalomtörténeti és természettudományi területre terjed ki. Az 1974-ben alapított intézmény a kezdetektől fogva nagy hangsúlyt fektetett a tárgyi emlékek gyűjtésére és napjainkra több mint 40.000 műtárgyat őriz a falai között.

A múzeum állományvédelmi feladatai

A múzeum kötelessége, hogy az őrzésére bízott műtárgyaknak minél optimálisabb tárolási feltételeket biztosítson. Törekedni kell az állandó – vagy minimálisan ingadozó – hőmérséklet és páratartalom fenntartására, a külső természeti hatások (pl. napfény) kizárására, illetve a kártevők távoltartására.

A Bihari Múzeum mind a főépületben, mind a külső helyszínen található raktárhelyiségeiben arra törekszik, hogy ezeket a kötelezettségeket maradéktalanul betartsa, végrehajtsa. A külső hatások ellen sötételő függönyökkel, a kártevőkkel szemben pedig csapdákkal és rendszeres irtással védekezünk. Az állandó hőmérséklet és páratartalom fenntartása nehezebben megoldható, főleg a nyári időszakban. A pályázat keretében megvalósult fejlesztéseink ezen problémák javításáról, kiküszöböléséről szólnak.

A pályázat során végrehajtott fejlesztések

A Bihari Múzeum az állományvédelem hatékony kivitelezéséhez szükséges technikai eszközparkja hiányos, csupán arra elegendő, hogy ad hoc jelleggel mérje a klimatikus viszonyokat, azt elemezni, feldolgozni, illetve az esetlegesen előforduló beavatkozási szükségleteket már nem képes egymagában végrehajtani.

A Bihari Múzeum munkatársai folyamatosan konzultálnak a debreceni Déri Múzeum, mint megyei hatókörű városi múzeum, állományvédelmi szakembereivel, az épületekben fennálló feltételek javításáról.

Az állományvédelmi szakemberek javaslatai alapján három fontos csomópont köré lehetett csoportosítani azokat a technikai szükségleteket, amelyek elengedhetetlenek a fennálló állapoton való változtatáshoz.

1. a hőmérséklet és páratartalom rendszeres, állandó mérése, nyilvántartása, feldolgozása
2. a klimatikus viszonyok szabályozása mobilizálható gépi beavatkozás formájában
3. a rendelkezésre álló raktárhelyiségek jobb kihasználtsága, a polcrendszerek bővítése

1. A Bihari Múzeum olyan kalibrált, a hőmérséklet és páratartalom mérésére szolgáló eszközzel, amely rendszeresen, megadott időközönként megbízható és pontos méréseket képes végezni, nem rendelkezik.

A két, egymástól távol levő épület állományvédelmi „szemmel tartása” az állományvédelmi asszisztens feladata, aki a korábban már említett kézi mérőműszerrel rendelkezik. A konzultációra hívott állományvédelmi szakemberek, restaurátorok egybe hangzó véleménye szerint minden raktár- és kiállítóhelyiséget fel kellene szerelnünk mérőműszerekkel, amelyek ilyen formában naprakészen tudják számunkra és a felelős szervek számára szolgáltatni az adatokat. A tanácsot megfogadva, igyekeztünk jelentős mennyiségű mérőműszert beszerezni, amely a kiállítóterek, a folyosók és a raktárhelyiségek felszerelését lehetővé teszi. A rendszeres, műszerrel hitelesített adatgyűjtés hosszú távon segíti a múzeum munkáját, az esetleges további állományvédelmi intézkedések meghozatalában.

2. Intézményünk területén – szinte azonos hőmérséklet – mellett megfigyelhető az alacsony és a magas páratartalom is. Eddig ad hoc jelleggel, külső segítséggel sikerült ezeket az anomáliákat helyreállítani, de hosszabb távon a múzeumnak képesnek kell lennie önerőből biztosítani akár a párasítást, akár a páratlanítást. Az ehhez szükséges készülékek beszerzését követően a kiállítóhelyiségekben – ahol inkább az alacsony páratartalom figyelhető meg – állandó párasítást, a raktárhelyiségekben – a mobil páratlanító gépek segítségével – pedig az ideális páratartalmat kívánjuk elérni. A párasítás egy jól behatárolható, hat helyiséget érintő területen szükségszerű, azonban a páramentesítés igénye mindkét épület esetében felmerül, ezért az ilyen típusú gépek közül az intézmény a mobilizálható kivitel választotta. A mobil gépek mellett szólt az a tény is, hogy reményeink szerint a közeljövőben az intézmény egy nagyobb, korábban is raktárként funkcionáló épületet kaphat a várostól, ezzel enyhítve a múzeum raktárgondjait. A mobileszközöket gond nélkül át tudjuk telepíteni az új helyszínre, nem igényel külső szakembert az átszállítás és üzembe helyezés.

3. A múzeum rendelkezésére álló raktárhelyiségek közül négy terem sincs teljes mértékben ellátva polcrendszerrel, ezzel is csökkentve az amúgy sem elegendő raktározási felületet. A belső és külső helyiségek közül a néprajzi tárgyi (általánosságban fa alapanyagú műtárgyak) állományt befogadó termek azok, amelyeket tovább kívántunk dexion salgó polcrendszerrel bővíteni, a kihasználtságot maximalizálni, amennyire az állományvédelmi ajánlások ezt lehetővé teszik az intézmény számára. Számításaink szerint legalább 200 db 60x100 cm-es polc (1 sor = 4 oszlop = 20 polc) férne el az említett raktárakban, amellyel a műtárgyállomány 15–20%-át tudnánk először, vagy újra rendezve szilárd felületre helyezni. A terveinkhez mértén még több polc beszerzésére (350 db) sikerült szert tenni és a korábban említett, közeljövőben történő költözés pedig lehetőséget is ad számunkra, hogy az összes újonnan beszerzett polcot fel tudjuk állítani és olyan mértékben bővíteni az intézmény polckapacitását, amely hosszú évekre megoldhatja a múzeum raktárkapacitási igényének kérdését. Beszerzés közben kaptuk meg az értesítést az önkormányzattól, hogy a polcrendszert már a leendő raktárhelyiségben helyezhetjük el, de az összeállítást még nem kezdhethetjük meg, amíg végérvényesen a város kezébe nem kerül az épület.

A berettyóújfalui Bihari Múzeum 1974 óta végzi gyűjtő-feldolgozó tevékenységét, amely során több mint 40.000 műtárgy került az állományába. A két épületben, hét raktárhelyiségben és irodákban tárolt emlékek megőrzésére irányuló erőfeszítésekhez elengedhetetlenül szükséges, hogy az intézmény állományvédelmi technikai apparátusa kialakításra kerüljön és az ad hoc megoldások

helyett stabil, kiszámítható, megbízható rendszer álljon a munkatársak rendelkezésére és a műtárgyak szolgálatába.

A raktárhelyiségek maximális kihasználtsága, a rendszer és pontos mérési lehetőségek, a rendellenességek kiküszöbölésére szolgáló gépek használata és a szabványos tárolási módszerek alkalmazása nem csak elvárás a múzeumokkal szemben, hanem követelmény is. Úgy véljük, hogy az évek óta folytatott szisztematikus állományvédelmi fejlesztések – köszönhetően a járásszékhely pályázatoknak – nagy mértékben hozzájárultak az intézmény fejlődéséhez és a jogszabályokban rögzített feladatainak ellátásához. Természetesen az állományvédelem soha meg nem szűnő feladatot ad minden közgyűjteménynek, de az elmúlt évtizedekhez képest ezekkel a fejlesztésekkel sikerült ledolgozni a lemaradásunk tetemes részét.

A pályázat során beszerzésre került eszközök listája:

Termék megnevezése	Darabszám
TFA KlimaLogg Pro - Digitális páratartalom-/hőmérő adatgyűjtővel, vezeték nélküli USB vevő	13
Trotec DH 25 S - Ipari párátlanító max. 40 l/nap	2
Trotec B 5 E - párástító - 7,2 liter/nap	8
Dexion polcrendszer - 5x4 polcos	16

Berettyóújfalu, 2021. március 23.

.....
Török Péter
Bihari Múzeum
múzeumvezető

Fotómelléletek

TFA KlimaLogg Pro - Digitális páratartalom-/hőmérő

Trotec DH 25 S ipari páratlanító

Trotec B 5 E párasító

Dexion Salgó polcrendszer

TFA KlimaLogg Pro - Digitális páratartalom-/hőmérő

Dexion Salgó polcrendszer